

FRÅN MUSEUM...

**... TILL EN VÄRLDSUNIK PLATS FÖR DANS,
SVETT, RÖRELSE, UTSTÄLLNINGAR,
FORSKNING OCH KULTURELLA
ENDORFINPÅSLAG.**

**DANS
MUSEET**

DANSMUSEET – VÅR VISION

Från museum ...

... till en världsunik plats för dans, svett, rörelse, utställningar, forskning och kulturella endorfinpåslag.

DANSMUSEET ÄR UNIKT I VÄRLDEN

Dansmuseet är ett av få museer i världen som har dans som genomgående tema. Museets och samlingarnas historia är starkt knutna till en person, Rolf de Maré (1888–1964), som grundade och finansierade det avantgardistiska danskompaniet Ballets Suédois (Svenska Baletten) i Paris på 1920-talet. Kompaniet hade stor betydelse inom den internationella modernismen och museets samling av konst, fotografier och arkivmaterial är unik.

De Maré skänkte stora delar av sina samlingar till Kungliga teatern (Operan) 1950 och Dansmuseet öppnade 1953, med sina första lokaler i Operan. Därefter har museets samlingar kontinuerligt utökats med konst, kostymer, filmer, foto och arkivhandlingar. Museet har också skiftat lokaler vid ett flertal tillfällen. Sedan 2013 huserar Dansmuseet på Drottninggatan 17, i tidigare Sundsvalls Handelsbanks lokaler.

Idag är Dansmuseet både historia och nutid. Det är en mötesplats för alla som älskar dans, från de minsta som deltar i museets Babydans till internationella forskare.

Dansaren Ana Laguna och koreografen Mats Ek, två starka profiler från Cullbergbaletten. Stora delar av Cullbergbalettens arkiv finns i Dansmuseet.
Foto: Mats Bäcker, Natur & Kultur

Alla får dansa! Svett, endorfin och kroppskontroll är något av det dansgolvet ska förmedla. Vi sätter besökaren i centrum – och i rörelse. Genom workshops, dansvisningar, rörelselekar och andra dans-events vill vi få besökaren att rent fysiskt uppleva dansen i sin kropp. Dansmuseet lever på kombinationen av historisk-teoretisk kunskap och kroppslig kunskap. Vi menar att dans kan vara en väg till både fysisk hälsa och socialt välmående.

DANSMUSEETS VISION: ALLA FÅR DANSA

Var tid har sitt museum och nu är det dags för Dansmuseet att förändras och omskapa sig. Sverige och världen ser annorlunda ut, besökarna förväntar sig både mer och annorlunda upplevelser än för bara ett par decennier sedan. Dessutom växer Stockholm och nya intressanta stadsdelar växer fram. Dansmuseet vill nu lämna lokalerna på Drottninggatan och flytta till någon av de nya stadsdelarna, förslagsvis Slakthusområdet. Samtidigt gör vi om hela museet till något nytt. Det nya museet omdefinierar själva begreppet ”museum” och sänker tröskeln för att därigenom locka nya besöksgrupper. Kroppen, rörelsen och glädjen ska förenas med dansens rötter, historia och kunskap. Vi ska kombinera endorfinpåslag med tankekraft och använda dans och historia som en väg till besökarnas välmående. Med det nya Dansmuseet får Stockholm en helt ny typ av museum och besöksmål, med öppettider från morgon till sent in på kvällen. Dansens kulturarv gifter sig med svettiga och lyckliga besökare. Alla får dansa!

”År 2030 ska Slakthusområdet vara en urban stadsdel med ett unikt innehåll av mat, kultur och upplevelser som skapar ett attraktivt område som människor vill besöka, arbeta och bo i. Med platsens innovativa och unika historia ska Slakthusområdet vara ett självklart besöksmål som stärker Stockholms konkurrenskraft internationellt.”

Ur: Slakthusområdets kulturplattform. Underlag för kulturdriven stadsutveckling. Stockholms stad.

Slakthusområdet är intressant ur flera aspekter. Det är ett nytt område, där det finns ett urbant liv som utgör en förutsättning för det nya Dansmuseet. Arbetsplatser, bostäder, parkmiljöer, restauranger och scener tillsammans med ett centralt läge och goda kommunikationer bidrar till stor tillgänglighet. Stockholms stad önskar även se mer av en kulturdriven stadsutveckling i Slakthusområdet.

Till Slakthusområdet kommer Stockholms konstnärliga högskola (SKH) att flytta. Kopplingen mellan SKH och Dansmuseet är uppenbar – kreativ, konstnärlig och kroppslig kunskap kan samspela med historiskt, teoretiskt och pedagogiskt kunnande.

1. DANSGOLV, SCEN OCH KAFÉ

Dansgolv och scen utgör en central plats i det nya Dansmuseet. Det är en yta som tillåter alla typer av dans och rörelseövningar, samtidigt som det kan fungera som en scen för uppträdanden eller föreläsningar. En grundläggande tanke är att människor behöver röra på sig mer, lära känna sina kroppar och bli medvetna om dansens positiva effekter. Det är också viktigt att förstå hur dansen är en ordlös kommunikation mellan människor i hela världen och att varje dans har sin egen historia.

Dansmuseet sätter besökaren i centrum – och i rörelse. Genom workshops, dansvisningar, rörelselekar och andra dansevents vill vi få besökaren att rent fysiskt känna dansen i sin kropp. Dansmuseet lever på kombinationen av historisk-teoretisk kunskap och kroppslig kunskap. Vi menar att dans kan vara en väg till både fysisk hälsa och socialt välmående. För daglediga blir Dansmuseet en given mötesplats. Tedans för seniorer bidrar till fysisk träning på ett lustfyllt sätt och skapar en social mötesplats för pensionärer. För skolklasser arbetar vi med samma målsättning, men med andra medel. Genom workshops i breakdance, voguing, västafrikansk dans, osv., där också teoretisk kunskap finns med som ett fördjupande element (historia, geografi, interkulturella aspekter, identitetsformation osv), kan vi verka för en starkare social sammanhållning, tolerans och öppenhet i exempelvis mellan- och högstadiegrupper.

Ett nära samarbete med skolorna är centralt, i synnerhet med lärare inom hälsa och idrott. Vi ser gärna att gränsen mellan vad som är träning och vad som är ”konst” bryts ned. Det viktiga är kroppens och själens välmående.

”VI SER GÄRNA ATT GRÄNSEN MELLAN VAD SOM ÄR TRÄNING OCH VAD SOM ÄR ”KONST” BRYTS NED. DET VIKTIGA ÄR KROPPENS OCH SJÄLENS VÄLMÅENDE.”

Babydans till afrikansk musik är ett av Dansmuseets mest omtyckta program. Föräldrar med barn sitter i ring och vagnar, dansar och skuttar under ledning av en pedagog.

Tillsammans utvecklar vi en metodik där nya blandformer finner sin plats. Lokaliseringen i stadens ytterområden är strategiskt viktig – museet kommer närmare skolor och förskolor och kan arbeta mer långsiktigt med pedagogiska projekt tillsammans med utvalda skolor.

Oavsett vilken dans det handlar om finns det en historia. Vi är övertygade om att det är roligare att dansa swing om man vet varifrån den kommer – och vice versa, att inläringen av historisk kunskap främjas om det kombineras med fysisk rörelse i prova-på-format.

I entrén finns en väl tilltagen barnvagnsparkering för alla föräldralediga som kommer på vår babydans. Dansmuseet blir en barnvänlig plats att hänga på – det finns mikrovågsugnar att värma barnmaten i, gott kaffe i kaféet och öppna ytor för barnen att krypa omkring på.

För kvällslediga i alla åldrar är dansgolvet svettigt och glatt. Det är en plats man går till för att dansa en stund under ledning av Dansmuseets pedagoger, eller så freakar man loss helt på egen hand. Det viktiga är att dansen hela tiden sprider glädje, svett och kunskap.

Emellanåt omvandlas dansgolvet till en scen, eller ett auditorium. Då får besökarna lyssna till föreläsningar, se film, delta i diskussioner eller se rekonstruerade danser från forna tider. SKH, Stockholms konstnärliga högskola, finns också i Slakthusområdet. Ett nära samarbete med dem gör att Dansmuseets scen kan bli en experimentverkstad som når ut brett.

Inget museum utan ett bra kafé och vinbar. Kafé Carina Ari blir det enda i Stockholm där personalen bjuder upp till dans, eller river av ett solonummer bland kaffekopparna. Mat och dryck är inspirerad av dans, med Pavlovabakelser, balettbullar och Street Dance Burgers. I Kafé Carina Ari finns den stora Wall of fame, där vi samlar bilder av Sveriges mest bemärkta dansare och koreografer. Kaféet är en mötesplats för alla dansintresserade och de som inte visste att de var det.

**“KAFÉ CARINA ARI BLIR
DET ENDA I STOCKHOLM DÄR
PERSONALEN BJUDER UPP
TILL DANS, ELLER RIVER AV
ETT SOLONUMMER BLAND
KAFFEKOPPARNA.”**

Carina Ari var en av dansarna i Ballets Suédois i början av 1920-talet. Hon fortsatte därefter sin karriär som dansare, koreograf, balettchef och senare även som konstnär.

2. UTSTÄLLNINGAR OCH ÖPPNA MAGASIN

Dansmuseets utställningar ska vara rum som besökarna vill befinna sig i – häftiga, härliga och fulla av rörelse. Med projektioner och ljussättningar, ljud och film ska vi skapa ett sug efter att vara där, man måste vara på plats! Som museum har vi också annat som inte kan upplevas någon annanstans – de autentiska föremålen. Konstverken som har skapats av välkända konstnärer, kostymerna som dansare har dansat i för 100 år sedan, skorna som har slitits mot golvet. I våra utställningar vill vi kombinera immersiva upplevelser med de svindlande dimensioner som kunskap kan öppna, tillsammans med de autentiska föremålen magi. Alltid med dansen och rörelsen i centrum. Det finns knappast något annat museum som på ett så självklart sätt kretsar kring rörelse och som så naturligt sätter besökaren själv i dansande rörelse. På det nya Dansmuseet omsluts besökaren av sinnesvidgande visuella effekter och ljudupplevelser, lär sig att dans har historia och att rörelser kan ha kulturellt betingade betydelser – samtidigt som besökaren själv rör sig. Vi är immersiva och multisensoriska, digitala och fysiska, oavsett om utställningarna handlar om ballerinan som kulturell ikon, afrikanska dansmasker eller ravekulturens historia.

Vi ska berätta om dansens historia, från stenålder till TikTok. Men att gestalta danshistoria är en delikat uppgift, för dansen försvinner ju i samma ögonblick den upphör. Kvar finns minnen som ser olika ut beroende på från vilken tid de härstammar. Från 1900-talet finns film, både sådan som dokumenterar en dans och dansföreställningar som är särskilt producerade för att visas på film. Skisser, fotografier, arkivmaterial och danskostymer är andra exempel på källmaterial

Dansmuseets samlingar innehåller konstverk av välkända svenska och internationella konstnärer samt danskostymer designade av exempelvis Pablo Picasso, Henri Matisse och Marie-Louise Ekman.

**“VI SKA BERÄTTA OM
DANSENS HISTORIA,
FRÅN STENÅLDER
TILL TIKTOK.”**

Kostym designad av Marie-Louise Ekman till S:t Görans och draken av Mats Ek, Cullbergbaletten 1976.

För att gestalta den flyktiga danskonsten behövs både föremål ur samlingarna och olika sätt att "aktivera" dem. Besökaren ska omedvetet röra sig som i en dans i lokalerna. Hen måste vrida sig för att se filmens fortsättning, flytta sig till en annan plats i rummet genom att följa danssteg på golvet eller röra sig i rummet som i en cirkel. Tillgängligheten är grundläggande och ett funkisperspektiv ska prägla hela museet – *alla* får dansa! Ett nära samarbete med olika referensgrupper under utarbetandet av utställningarna är centralt.

Som alla museer har Dansmuseet stora samlingar och endast en bråkdel kan göras tillgänglig i utställningar. Många av våra "Mona-Lisor" ska naturligtvis visas, som kostymer från Ballets Russes (Ryska Baletten), bildkonst knuten till Ballets Suédois, filmer, dansmasker och andra vackra, märkliga och fantasieggande föremål. Konstnärnamn som Matisse, Léger och Dardel susar förbi. Även om de flesta föremål kommer att finnas digitalt tillgängliga i DigitaltMuseum, är ambitionen att visa så mycket som möjligt i delvis öppna magasin. Det innebär ett slags hybrid mellan magasin och utställning. Föremålen står tätt packade i sina hyllor, eller ligger i sina lådor, men de är åtkomliga och möjliga att studera.

För barn och barnfamiljer finns en särskild avdelning där leken och dansen står i centrum. Den är ett måste för alla föräldralediga i Stockholm. En scen med utklädningskläder, kryptunnlar bakom kulisserna, stora marionetter som dansar när man drar i rep, snurrigolv och hoppmattor är bara något av det som finns där. På samma sätt som tidigare beskrivits är kroppen, rörelsen och lärandet i centrum.

Vargmask från Rödluvan av Cramérbaletten 1972. Ivo Cramér var dansare, koreograf, balettchef och regissör. Han ledde under många år Cramérbaletten som turnerade över hela Sverige. Han skapade vad han själv kallade "gummisnoddabaletter", de kunde tryckas ihop på en liten scen eller dansas på en stor. I Dansmuseet finns en omfattande samling av kostymer och scenografiskisser från Cramérbaletten.

3. ARKIV OCH BIBLIOTEK

Vår vision är att Dansmuseets bibliotek och arkiv ska samlokaliseras och samordnas med Carina Ari biblioteket. Detta kommer att göra oss till en verkligt stark aktör på den internationella arenan. Carina Aris bibliotek och arkiv är ett internationellt betydande referens- och forskningscentrum för dans, för närvarande placerat på Holländargatan i Stockholm. Biblioteket är en av två stiftelser som dansaren Carina Ari grundade, den andra är Carina Aris Minnesfond som bland annat stöttar dansare och dansforskning. Bibliotekets stora samling av böcker, tidskrifter, videofilmer, bild- och annat källmaterial utökas ständigt. Genom att samlokaliseras med Dansmuseets arkiv och bibliotek skapas en unik plats för forskning och fördjupning inom dans.

Dansmuseet använder idag databasen PRIMUS för sina samlingar. Publicerade poster finns på DigitaltMuseum. Det finns möjlighet att ansluta flera parter och samlingar till databasen, vilket än mer skulle förtydliga uppdraget att samla och bevara dans och dansens historia. Det underlättar naturligtvis även för forskare och andra intresserade. De gemensamma arkiv- och boksamlingarna kan nå ut genom Nationell Arkivdatabas (NAD), Wikipedia, Europeana med mera. Närheten till SKH kommer att bidra till en fördjupning av den konstnärliga forskningen. Klustringen av Dansmuseet, Carina Ari stiftelserna och SKH skapar synergieffekter vad gäller forskningsprojekt, konstnärliga utvecklingsprojekt, konstnärliga residens och liknande, exempelvis med EU-finansiering.

VAD HÄNDER NU?

Dansmuseets vision är att skapa något helt nytt i Stockholm. En plats som inte liknar något annat och kopplar samman hälsa, glädje, forskning och fördjupning. I ett första skede letar vi efter lokaler i Slakthusområdet. De ska kunna inhysa alla de tre delar som ovan har beskrivits, men också magasin för museets samlingar, kontor och verkstäder. Mellan tummen och pekfingret handlar det om 2 500 kvm.

Dansmuseet kommer under våren 2024 tillsätta en extern projektgrupp vars uppgift är att arbeta med fundraising. Vi letar efter finansiärer som dels tror på vår idé, dels vill vara med och utveckla den.

Det finns många parter som ska kontaktas, både inom det offentliga, stiftelser och det privata näringslivet.

Vill du veta mer om vår vision? Hör av dig.

Hans Lindholm Öjmyr
Museichef
hans.ojmyr@dansmuseet.se

Erik Mattsson
Intendent, biträdande museichef
erik.mattsson@dansmuseet.se

DANSMUSEET – EN KORT BAKGRUND

När Rolf de Marés tidigare partner, dansaren och koreografen Jean Börlin avled i New York 1930, 37 år gammal, bestämde sig de Maré för att skapa världens första Dansmuseum till Börlins minne. Institutionen fick namnet AID – Archives Internationales de la danse – och låg i Paris. AID var ett museum, bibliotek, arkiv och koreografiskt centrum ägnat all form av dans från hela världen. Verksamheten blomstrade och mängder av föremål, böcker, konst och film samlades in från hela världen. När AID lades ner i början av 1950-talet flyttade de Maré stora delar av samlingarna till Stockholm och grundade Dansmuseet 1953.

STIFTELSEN DANSMUSEIFONDEN OCH STIFTELSEN ROLF DE MARÉS MINNESFOND

Bakom Dansmuseet finns Stiftelsen Dansmuseifonden som utgör själva grunden till Dansmuseet. Ur stadgarna:

Stiftelsens ändamål skall vara att ekonomiskt stödja verksamheten vid de samlingar, som under namn av Dansmuseet av museidirektören Rolf de Maré i november 1950 såsom gåva överlämnats till Kungl. Teatern i Stockholm, och i detta syfte dels verka för att förkovra museets samlingar av dansrekvisita, såsom dräkter, musikinstrument och andra dylika föremål, samt dekorationsskisser, filmer, fotografier, arkivaliska dokument och litteratur, ägnade att belysa danskonsten, samt dels bestrida de löpande kostnaderna för Dansmuseets lokaler och personal samt samlingarnas underhåll.

Avkastningen från Dansmuseifonden kan endast marginellt finansiera Dansmuseets verksamhet (2023 ca 100 000 kr).

Stiftelsen Rolf de Marés minnesfond tillkom för att

... vidga kännedom om danskonstens estetik och historia genom utgivandet av

- a. Stipendier och bidrag till forskning
- b. Bidrag till översättning och tryckning av utländska eller opublicerade skrifter,
- c. Bidrag till kurser för studerande samt
- e. Resestipendier för studier i utlandet.

Stiftelsen Rolf de Marés minnesfond ger stöd, bidrag och stipendier till forskare och andra och utgör ett indirekt stöd till Dansmuseets verksamhet.

DANSMUSEETS SAMLINGAR OCH ARKIV

Dansmuseets samlingar består av kostymer, bildkonst, foto, film, men också andra typer av föremål såsom scenrekvisita, scenmodeller, musikinstrument och dockor samt personarkiv från dansare, koreografer och kompanier. Samlingarna utgörs av runt 6 000 föremål, 100 hyllmeter arkivmaterial samt tusentals filmer. I synnerhet konsten från Ballets Suédois och kostymerna från Ballets Russes är internationellt eftertraktade och museet gör årligen ett flertal utlån till museer och gallerier världen över.

Några av samlingarnas fokusområden är svensk danshistoria från 1900-talet, Paris-baserad dans från 1910- och 20-talet, asiatisk traditionell dans (Indonesien, Indien, Kina, Japan osv.) och afrikanska dansmasker. Grunden till samlingarna skapades av Rolf de Maré när han drev sitt första museum ägnat danskonsten i Paris på 1930-talet. Efter de Marés död har samlingarna utvidgats och den ursprungliga samlingen utgör nu cirka en fjärdedel av museets totala samling.

Dansmuseet har en av världens största samlingar av kostymer från Ballets Russes, designade av bland andra Henri Matisse, Marie Laurencin, Alexandre Benois, Natalia Gontcharova och Léon Bakst. Denna samling visar på en expansiv och experimentell historisk epok, då scenisk dans breddades och blev till visuella allkonstkonstverk. Här kan också nämnas kostymsamlingen från den normöverskridande duon Alexander och Clothilde Sakharoff.

Konstsamlingen består huvudsakligen av kostymskisser eller skisser till scendekorer, från bland annat Ballets Suédois, Ballets Russes, Cramérbaletten och Kungliga Operan. Från 1900-talet finns många viktiga konstnärer representerade, som Fernand Léger, Pierre Bonnard, Gerda Wegener, Giorgio de Chirico, Jean Cocteau, Hélène Perdriat, Marie Vassilieff och Francis Picabia samt svenskar som Isaac Grünewald, Gösta Adrian-Nilsson (GAN), Nils Dardel, Sven X:et Erixson, Lennart Rohde och Einar Nerman.

Vad gäller svensk danshistoria täcker museet Birgit Cullberg och Cullbergbalettens tongivande period inklusive flera av Mats Eks produktioner (med såväl kostymer som verksamhetsarkiv, film med mera) och en stor samling kostymer, masker och kostymskisser från Cramérbaletten, som jämte Cullbergbaletten var Sveriges stora fristående kompani under flera decennier. Dessutom ingår ett flertal kostymer från uppsättningar på Kungliga Baletten samt från några fria koreografer och dansgrupper (Kenneth Kvarnström, Vindhäxor).

Dans är beroende av film för att bevaras till eftervärlden och Dansmuseet har en omfattande filmsamling. Där ryms världsunika dokumentationer av dans från exempelvis Indonesien på 1930-talet och från Sverige under 2000-talet. I arkivet återfinns personarkiv (inklusive fotosamlingar) från flera av svensk danskonsts centrala gestalter: Carina Ari, Jenny Hasselquist, Birgit Åkesson, Birgit Cullberg, Anna Behle, Jean Börlin, Rolf de Maré med flera.

Ovan: Dekorationskiss av Fernand Léger till *Världens skapelse*, Ballets Suédois 1923. Léger brukas räknas till kubisterna som bröt sönder det synbart verkliga till grundformer som kvadrater, cirklar, koner, cylindrar och kuber. I denna målning finns det inget direkt djup, färgfälten ligger på varandra som ett kollage, men det är inte svårt att urskilja de tre stora gudakropparna. Dansarna föreställde skalbaggar, apor, fåglar och en rad andra djur.

Vänster: Semaun-mask från Bali, Indonesien. Rolf de Maré gjorde många resor i dansens tjänst, något som har satt sina spår i Dansmuseets samlingar. 1938 reste han till Indonesien för att dokumentera danstraditioner som var på väg att dö ut. Med sig hem hade de Maré en stor mängd masker, kostymer och musikinstrument, men också unika dokumentationer i form av foto och film.